

СПОСОБИ ВВЕДЕННЯ В ОМАНУ СУДУ АБО ІНШОГО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Спосіб вчинення кримінального правопорушення є міжгалузевим поняттям, тому що досліджується різними науками кримінального циклу, зокрема, кримінально-правовою, кримінологічною, криміналістичною. Так, у кримінальному праві загальновизнаною є позиція, відповідно до якої спосіб вчинення кримінального правопорушення є факультативною ознакою об'єктивної сторони його складу, поряд із місцем, часом, обстановкою його вчинення тощо. Під способом розуміють певну дію (прийом або систему прийомів), яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось. Спосіб учинення кримінального правопорушення органічно притаманний суспільно небезпечній дії суб'єкта, відображує послідовність, порядок, спосіб дії. Чинне кримінальне законодавство не містить визначення способу вчинення кримінального правопорушення, серед науковців також немає єдності поглядів на цю категорію [1, с. 56-57]. Проте, кримінально-правове визначення способу вчинення кримінального правопорушення є базовим по відношенню до його криміналістичного визначення.

Спосіб вчинення кримінального правопорушення займає одне з центральних місць криміналістичної характеристики, оскільки він є безпосереднім носієм інформації про кримінальне правопорушення, а також пов'язаний з іншими елементами криміналістичної характеристики. Криміналістичне дослідження способів введення в оману суду або іншого уповноваженого органу дозволяє розробити засоби, прийоми і методи виявлення та фіксації доказової інформації з метою ефективного їх розслідування.

Відповідно до диспозиції ст. 384 Кримінального кодексу України, введення в оману суду фактично є однією з таких альтернативних дій: 1) завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, 2) завідомо неправдивий висновок експерта, спеціаліста, складені для надання або надані органу, що здійснює досудове розслідування, виконавче провадження, суду, Вищій раді правосуддя, тимчасовій слідчій чи спеціальній тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України, 3) подання завідомо недостовірних або підроблених доказів, 4) завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна, а також 5) завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках. Як бачимо, усі вказані дії пов'язані із наданням завідомо неправдивої

інформації. Один із дослідників цієї проблематики Л.Г. Дубинін виділяє, залежно від форми неправдивої інформації, такі способи введення в оману суду або іншого уповноваженого органу: 1) твердження повністю вигаданих фактів (явищ), яких реально не існувало; 2) заперечення обставин, які дійсно мали місце, без заміни їх неправдивими фактами; 3) заперечення обставин, які дійсно мали місце, з заміною їх хибними фактами; 4) часткове замовчування про справжні факти; 5) часткове замовчування про справжні факти з заміною їх вигаданими подіями; 6) повне замовчування про одне із кримінальних правопорушень у випадку відкриття кримінального провадження за кількома статтями [2, с. 3].

Слід також погодитися з позицією іншої дослідниці окреслених питань К.С. Котлубаєвою, яка зазначає, що спосіб вчинення кримінального правопорушення включає в себе дії по підготовці, вчиненню, а також його прихованню. Залежно від наявності або відсутності вказаних елементів способу або одного з них вищевказана дослідниця пропонує виділити такі способи завідомо неправдивих показань: 1) дача завідомо неправдивих показань спонтанно (без попереднього обміркування показань); 2) попереднє обміркування майбутніх показань з вигаданням легенди, неіснуючого алібі; 3) дача завідомо неправдивих показань, які пов'язані зі створенням штучних слідів злочину [3, с. 127].

Таким чином, дослідження способу вчинення кримінального правопорушення як елементу криміналістичної характеристики має важливе теоретичне та практичне значення, тому що дозволяє розробити засоби, прийоми і методи виявлення та фіксації доказової інформації з метою ефективного їх розслідування. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу завжди пов'язано із наданням завідомо неправдивої інформації про кримінальне правопорушення. Найбільш розповсюдженими способами введення в оману суду або іншого уповноваженого органу є такі: твердження повністю вигаданих фактів (явищ), яких реально не існувало; заперечення обставин, які дійсно мали місце, без заміни їх неправдивими фактами, або із такою заміною; повне або часткове замовчування про справжні факти.

Література

1. Дудніков А.Л. Правове та криміналістичне поняття способу вчинення злочину. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2010. Вип. 10. С. 55-61.
2. Дубинин Л.Г. Способы дачи заведомо неправдивых показаний свидетелем, потерпевшим, как элемент криминалистической характеристики. *Российский следователь*. 2010. № 20. С. 2-5.
3. Котлубаєва К.С. Способи завідомо неправдивих показань. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми вдосконалення правового забезпечення

прав і свобод людини і громадянина» (м. Запоріжжя, 24-25 червня 2016 р.).
Запоріжжя, 2016. С. 125-128.

УДК 343.985.4(043.2)

Грекова Л.Ю., асистент,
Урчик П.О., здобувач вищої освіти, перший (бакалаврський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННИХ ДІЯНЬ ІЗ РАДІОАКТИВНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Високоенергетичне ядерне випромінювання є шкідливим для організму людини і викликає порушення обміну речовин, інфекційні захворювання, лейкоз та злоякісні пухлини, променеві та інші захворювання [5, с. 14]. Тому питання безпеки поводження із радіоактивним матеріалом під час проведення слідчих (розшукових) дій завжди є актуальним і таким, що потребує постійного контролю і уваги.

Загальновідомо, що якість та повнота проведення слідчого огляду місця події, в тому числі, пов'язаного із незаконним обігом радіоактивних матеріалів, визначає якість та повноту подальшого розслідування справи.

Об'єктами огляду в таких випадках можуть виступати: 1) місце затримання чи вилучення радіоактивного матеріалу, службових приміщень підприємства тощо; 2) огляд приміщень та ділянок місцевості, які не являються місцем події, але в силу різних обставин зазнали радіаційного впливу вилученого радіоактивного матеріалу; 3) огляд предметів злочину: радіоактивні матеріали, пристосування для їх зберігання та перевезення тощо; 4) огляд жертв опромінення чи трупа [5, с. 37].

Проведення огляду місця події та інших об'єктів регулюється кримінальним процесуальним законодавством України (ст. 237-239 КПК України), окремими підзаконними актами, що визначають питання організації діяльності органів досудового слідства та дізнання в системі МВС України.

Враховуючи соціальну небезпеку даного виду злочинної діяльності та особливі умови провадження по зазначеній категорії справ, Кабінетом Міністрів України 2 червня 2003 р. прийнято Постанову № 813 «Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади та юридичних осіб, які проводять діяльність у сфері використання ядерної енергії, в разі виявлення радіонуклідних джерел іонізуючого випромінювання у незаконному обігу» [1].

Так, відповідно п. 3 Постанови [1], у разі виявлення підозрілого матеріалу, тобто фізичного об'єкту, який має зовнішні ознаки